

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! เราตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะ ที่ไหนมีธรรม ที่นั่นมีความร่มเย็นเป็นสุข เราแสวงหาสิ่ง
นั้น แต่เราแสวงหาสิ่งข้างนอกใจ ที่ไหนที่มีธรรม สังคมร่มเย็นเป็นสุข เราอยากอยู่ในสังคมนั้น
ถ้าสังคมข้างนอกร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพราหมณ์จะได้ประพฤติปฏิบัติไ้ แต่ถ้าสังคมในหัวใจ
เราละ ภพชาติหนึ่ง เวลาเกิดภพชาติหนึ่ง อารมณ์ความรู้สึกหนึ่ง นักปฏิบัติ อวิชชาปจฺจยา สงฺขาร
รา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณํ สิ่งนี้มีถึงมีเหตุนี้ แต่เวลาอารมณ์เกิดคับๆ นั้นละภพชาติหนึ่ง ภพชาติ
หนึ่งของนามธรรม

แต่เวลาภพชาติหนึ่งในการเวียนว่ายตายเกิด สังคมภายนอกเป็นสังคมหนึ่ง สังคมใน
หัวใจของเรา ถ้ามันทำสิ่งนี้ได้ คนต้องมีสติปัญญา ต้องละเอียดรอบคอบ แต่ถ้าไม่ละเอียด
รอบคอบ เขาไม่รู้ว่ากายกับใจเป็นอย่างไร เราก็คือเรา ร่างกายก็คือจิตใจ จิตใจก็คือร่างกาย เป็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกข์ก็เป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเรา เวลาอารมณ์นี้เป็นของเราละ แต่เวลาไปข้าง
นอก สมบัติก็เป็นของเรา วัตถุเป็นของเราได้อย่างไร

คูลี สิ่งที่ร่างกาย ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เรายังต้องตัดทิ้งเลย เราต้องโกนทิ้ง เราต้องตัดทิ้ง
อยู่แล้ว ทิ้งๆ ที่อยู่ที่ร่างกายของเรา เรายังต้องทำความสะอาดมันเลยละ แล้วของอยู่ข้างนอก เรา
ว่าเป็นของเราได้อย่างไรละ แต่มันเป็นของเรา ของเราโดยสมมุติ ของเราโดยสิทธิ เป็นสิทธิของ
เรา แล้วสิทธิไปยึดมัน เห็นไหม

ปาณาติปาตา เราไม่ล่วงเกินกัน เราไม่ทำร้ายกัน เราไม่ล่วงเกินและทำร้ายกัน เวลาสัตว์ คู
ลี เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าสัตว์ เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ หลวงตาท่านเทศน์นะ ท่านบอกว่า
มันมีอยู่ทางภาคอีสาน พระองค์หนึ่งท่านนอนแล้วฝัน ท่านนอนนะ เป็นเจ้าคุณด้วย นอนแล้วฝัน
ฝันว่ามีพระโพธิสัตว์ มีพระโพธิสัตว์เป็นปลาช่อน ปลาช่อนพระโพธิสัตว์มาเข้าฝันท่าน บอกว่า
ท่านเป็นพระโพธิสัตว์ แต่ตอนนี้ท่านโดนขังไว้ เขาเอามาขังไว้เพราะว่าบ้านนอกเขาเอาขังไว้

เพื่อทำอาหารเขาไปแต่ละวันๆ ไป เขาบอกว่าเขาเป็นโพธิสัตว์ เวลาพຽ่งนี้เข้าท่านไปบิณฑบาต นะ ท่านคุ้นเคยกับบ้านนั้น ให้ออกไปปล่อยให้ที

นี่เป็นความฝัน เป็นความฝันเพราะท่านฝัน แล้วพอในความฝันก็ถามว่า “แล้วท่านมาบอกผมทำไมล่ะ ทำไมต้องมาบอกผมล่ะ”

“อ้าว! ก็ผมเป็นโพธิสัตว์ ท่านก็เป็นโพธิสัตว์ด้วยกัน ต่างคนต่างสร้างบุญสร้างกุศลด้วยกันไง”

นี่ในฝันนะ เข้าขึ้นมาท่านก็ออกไปบิณฑบาต พอบิณฑบาต บ้านที่คุ้นเคยกัน ก็เดินเลย ถูวิสาสะเข้าไปหลังบ้านเลย เขาขังปลาช่อนไว้จริงๆ แต่ด้วยอุบาย คนที่มีอุบายนะ เพราะคนคุ้นเคยใช้ไหม สิ่งใดก็ถวายได้ใช้ไหม ใ้มน้ำมันเป็นสัตว์ที่เขาถักไว้เป็นอาหาร

“ขออนะๆ”

เพลงคลอไปเลย

นี่พระโพธิสัตว์กับโพธิสัตว์ ฉะนั้น สิ่งนี้ ปลาช่อนนะ สัตว์น้ำมันเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ทำไมเขาถึงมาขอล่ะ เพราะเขาโดนขังไว้เป็นกลุ่ม เป็นก้อน เป็นฝูง เขาเป็นหัวหน้า สัตว์ไง หัวหน้าสัตว์นะ เขาเสียสละของเขา เพื่อจะสร้างบุญกุศลของเขา เขาจะช่วยเหลือหมู่คณะของเขา แต่เขาจะช่วยเหลือได้อย่างไรล่ะ เขาก็มาเข้าฝัน

“ทำไมต้องมาเข้าฝันผมด้วยล่ะ อ้าว! ท่านก็เป็นโพธิสัตว์ ผมก็เป็นโพธิสัตว์” พระโพธิสัตว์กับโพธิสัตว์ด้วยกันเขาก็สร้างคุณงามความดีของเขาไป

เขาสร้างคุณงามความดีของเขา ปาณาติปาตา เราไม่เบียดเบียนกัน เราไม่รังแกกัน เราไม่ทำร้ายกัน แต่สิ่งที่เราเกิดมาในสังคมโลก ทำไมมันเอารัดเอาเปรียบกันอย่างนั้นล่ะ เวลาเขาบอกว่าสัตว์มันเกิดเป็นอาหารของเรา หน้าที่ของมันคือเกิดเป็นอาหารของเรา

มันก็มีชีวิตของมัน มันก็มีความรู้สึกของมันเหมือนกัน แต่เวลาโลกของเรา เห็นไหม คุณติพระโพธิสัตว์เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยชาติเป็นกระต่ายป่า นายพรานเขาไปเที่ยวป่า แล้วเขาหลงป่า เขาหิวกระหายมาก เขาจุดกองไฟไว้เผาเพื่อความอบอุ่นของเขา

เพราะเป็นนายพรานป่า พระโพธิสัตว์กระโดดเข้ากองไฟ กระจายตัวนั้นกระโดดเข้ากองไฟเลย ให้นายพราน ๒ คนนั้นได้รอดชีวิตไป นี่ความเสียดสีของพระโพธิสัตว์

แต่พระโพธิสัตว์ ถ้าเรารู้ว่าเป็นพระโพธิสัตว์ เราหลงป่าอยู่ เราจะกินเนื้อกระต่ายนั้นไหม แต่ก็ไม่มีใครรู้ไง แล้วสิ่งที่รู้เนี่ยเอามาจากไหนละ ไปเก็บมาจากไหน? ก็ในพระไตรปิฎกไง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบอกเองว่าท่านเคยเป็น ท่านเคยทำ ท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา นี่พูดถึงผลของวิญญูชะใหม่ ถ้าผลของวิญญูชะ คนที่หูตาสว่าง สิ่งใดเขาทำคุณงามความดีของเรา แต่ถ้าคนเรามันด้วยกิเลสตัดหักความทะยานอยากมันก็แสวงหาของมัน เราก็ทำ

ทุกคนต้องมีหน้าที่การงาน เพราะคนเกิดมามีปากมีท้อง เราเกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม เพราะทุกคนมีหนึ่งปากและหนึ่งท้อง เวลาหนึ่งปากหนึ่งท้อง เราต้องแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อมาดำรงชีวิตของเรา เรามีความเสมอภาค มีคนละหนึ่งปากและหนึ่งท้อง แล้วเราก็มีจิตใจด้วยจิตใจของเรา เห็นไหม คุณติ สังคมของเรา ถ้าสังคมในหัวใจของเรา เราฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ ใครจะติฉินนินทา ใครจะส่งเสริมอย่างไรมันก็เรื่องของโลกธรรม ๘ เรื่องของการติฉินนินทาของโลกเขา เราเองเราเป็นคนรู้ใจ แต่จะรู้ได้อย่างไรละ ถ้าเราไม่มีสติปัญญา เราจะรู้ได้อย่างไร เพราะตัดหักความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจทั้งนั้นแหละ มันบอกว่าความคิดของเราไม่มีใครรู้เรื่องของเราหรอก เราทำสิ่งใดเราก็จะเอาแต่ผลประโยชน์ของเรา นี่มันคิดของมันไป มันทำของมันไป ใจมันทำของมัน มันว่าเป็นความลับๆ มันจะรู้ เพราะมันรู้มันถึงเวียนว่ายตายเกิด เพราะมันรู้มันถึงมีเวรมีกรรม เพราะมันรู้มันถึงมีการกระทำ นี่การกระทำของใจ ใจมีการกระทำ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงาน หน้าที่การงานก็ปากกัดตีนถีบ อยู่แล้วแหละ เราก็รู้ที่อยู่เป็นหน้าที่การงาน เพราะเราเสมอกัน เราเกิดมาไง แต่มันขาดตกบกพร่องที่หัวใจ หัวใจของคนที่มีมันทุกข์มันยาก มันดิ้นรนของมัน แต่คนที่หัวใจเขาอึดเขาเต็มของเขา เขามีของเขา เวลาเขาต้องใช้สอยของเขา ถ้าหัวใจของเขา เขาสละให้คนอื่นก่อน ทั่วๆ ที่มันทุกข์มันยาก เขาก็สละให้คนอื่นก่อนได้ เพราะเดี๋ยวหาได้ข้างหน้า

ในสมัยที่หลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น ช่วงนั้นเป็นช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผ้าผ่อนมันขาดแคลนไปหมด อดคัดขาดแคลนไปทั้งนั้น แล้วยังภิกษุอยู่ป่า เอาที่ไหนละ เวลาสิ่ง

ที่ใครเขามาถวายผ้าอาบน้ำฝน ผ้าต่างๆ หลวงตาท่านก็กัไว้ กัไว้เพื่อประโยชน์หลวงปู่มัน ไป
เก็บไว้ในที่อยู่ของท่าน ในที่ท่านกั้นห้องไว้อยู่ เอาไปเก็บไว้

เวลาท่านกลับไปนะ “นี่ของใคร”

“ก็เก็บไว้เพื่อให้หลวงปู่มันได้ใช้”

ท่านพูดนะ หลวงตาท่านจำแม่น จำจนฝังใจ “เราเป็นหัวหน้า คำว่าหัวหน้ามันเป็นผู้ที่
ญาติโยมเขาสรรพธา เราเป็นหัวหน้า ฉะนั้น สิ่งที่มีมันอัตคัดขาดแคลน ให้ลูกศิษย์ลูกหาก่อน”

ท่านให้พระก่อนนะ ท่านไม่ยอม ท่านให้พระก่อน หลวงตาท่านจับของท่านไว้ ท่านให้
คนอื่นก่อน ท่านบอกว่าให้พระไปก่อนเพราะมันขาดแคลน พระที่มาพึ่งพาอาศัย ให้สิ่งนั้นก่อน
แล้วท่านก็สังเกต สังเกตว่ามันไม่มี มันไม่มี

พอไม่กี่วันต่อไปก่อนเข้าพรรษา อาจารย์อุ้นเขาจ้างให้คนแบกหามเข้าไป ผ้าเป็นพับๆ
เลย เป็นม้วนๆ เลย เข้าไปถวายท่าน แล้วผ้าที่ได้มา หลวงตาท่านก็ไปถามนะ “เพราะมันอัตคัด
ขาดแคลนมันไม่มีขายหรือแล้วผ้านี้เอามาจากไหน”

ผ้านี้เอามาได้เพราะเขาไปซื้อหลังร้าน

ภาษาเราก็อึดดิน ถ้าซื้อหน้าร้านไม่มีขาย ไม่มีเลย

นี่อำนาจวาสนาของคน ผู้นำๆ ท่านเสียสละ เห็นไหม อย่างพวกเรา ถ้าเราอัตคัดขาด
แคลน สิ่งใดมาเราต้องเก็บไว้ใช้ของเราก่อน เพราะเราอัตคัดขาดแคลนใช้ใหม่ แต่ของท่าน
อัตคัดขาดแคลนด้วยกัน ผู้นำนำใจถวายท่าน ท่านบอกว่า “ให้พระในวัดก่อน ให้คนอื่นก่อน ให้
คนอื่นก่อน”

“แล้วท่านไม่มีใช้ทำอะไรล่ะ”

“ช่างมัน หัวหน้าเดียวมันเป็นไปเอง”...มันต้องมีของมันได้ไง

สิ่งที่เวลาเราทำแล้ว เราเสียสละให้คนอื่น เราจะไม่ได้สิ่งใด ถ้าสละด้วยหัวใจที่บริสุทธิ์
นะ เราไม่ได้สละด้วยว่าเราต้องการผลตอบแทนอะไร เราสละของเรา ความเสียสละ ถ้าเสียสละ
อย่างนี้ เราทำเพื่อสังคมในใจของเรา

สังคมนาถนอกรายังควบคุมเขาไม่ได้เลย สังคมนะ นานาจิตตัง โลกธรรม ๘ สรรเสริญ นิทาน มันมีของมันประจำโลกอยู่แล้ว ธรรมะเก่าแก่ แต่ถ้าเรามีจิตใจของเรามั่นคงนะ ใจธรรมะเก่าแก่นั้นมันจะไม่สามารถเหยียบย่ำ ไม่สามารถพัดให้หัวใจเราหวั่นไหวไปได้ แต่ถ้าข้างในหัวใจเราหวั่นไหว ไม่ต้องให้สังคมนาถนอกรมันมาพัดหอก เราะแวงไปเอง เราทำอะไรล้มลุกคลุกคลาน เราทำอะไรหวาดหวั่นไปหมดเลย

ทำไมมันต้องเป็นอย่างนั้นล่ะ ทำไมต้องไปหวาดหวั่นอะไรกับเขา คนก็เท่าคน เขาก็มีปากมีท้องเหมือนเรา เขามีกายมีใจเหมือนกัน มนุษย์ก็เท่ากับมนุษย์ มันจะแตกต่างกันตรงไหนล่ะ สิทธิเสมอกันเท่ากัน ถ้ามันเท่ากัน เราก็อำนาจของเราไปสิ นิ้วมือของเรายังไม่เท่ากันเลย โอกาสของคนแต่ละชาติหนึ่งเวียนว่ายตายเกิด ตายเกิดมาแล้วภพชาติหนึ่ง ชีวิตหนึ่งมันก็มีลุ่มๆ ดอนๆ เวลาลุ่มๆ ดอนๆ มันจะไปหวั่นไหวอะไร ลุ่มๆ ดอนๆ ก็เผชิญกับมันสิ

เวลานักปฏิบัตินะ ครูบาอาจารย์ท่านอยู่ในป่าในเขา เวลามันทุกข์มันยาก เรายังต้องทุกข์ยากมากกว่านั้น หลวงปู่มั่นเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เขาก็ต้องฟื้นฟู ต้องดูแลร่างกาย เวลาหลวงปู่มั่นท่านเจ็บไข้ได้ป่วย หลวงตาท่านเล่า ธรรมดาคนเรา ท่านก็ถือธุดงค์อยู่แล้ว เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ฉันทน้ำข้าวต้มกับเกลือ อ้าว! เขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาต้องฟื้นฟูร่างกาย ธรรมดาท่านก็ฉันอาหารปกติ แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนะ ข้าวต้มกับเกลือ ท่านทำอย่างนั้น แล้วหลวงตาท่านเป็นคนอุปัชฌาย์อยู่ มันเห็นมากับตา มันเห็นมากับตาแล้วจิตใจมันคนละชั้น คนที่ทำท่านทำด้วยหัวใจของท่าน ใจเราเคารพบูชาใช่ไหม ถ้าไม่รักมันก็ไม่คิดหอก คนไม่รักกันไม่ห่วงกันหอก ใจนี้มันรัก มันเคารพ มันบูชา แล้วมันอยากให้ได้อย่างที่เราคาดเราหมาย เราอยากให้คุณฟื้นฟู ให้ท่านทำของท่าน มันยังจับ ยิ่งดู ยิ่งแล แต่ท่านทำของท่านเป็นคติเป็นตัวอย่าง เพราะมีหลวงตา มีหลวงปู่ขาว มีครูบาอาจารย์เราที่จะเป็นหลักชัยไป

หลวงปู่ขาวท่านบอกว่าท่านเก็บบาตรผัดทีนะ ถิ่นนั้นพอนั่งภาวนา หลวงปู่มั่นมาติเลย “ทำอย่างนั้นหรือ ทำอย่างนั้นหรือ” ถ้าผู้ใดจะเป็นผู้ที่เป็นหลักเป็นชัยไปข้างหน้า ท่านจะอบรมสั่งสอน สอนด้วยการไม่สอน สอนด้วยการทำให้ดู ท่านทำชีวิตของท่าน ท่านทำให้ดู ทั้งๆ ที่ท่านก็เมตตาคืออยู่แล้วแหละ แต่ท่านทำให้ดูเพราะท่านรู้ว่าคนที่มิปัญญา ท่านทำสิ่งใด ใจคนมีปัญญามันรู้ มันเห็น มันเก็บ มันจับ มันเอามาเป็นประโยชน์ ใจคนไม่มีปัญญานะ ยัดใส่ปากมันมันยังบ้วนทิ้งเลย ใจคนที่มีปัญญาท่านทำเป็นประโยชน์ เห็นไหม ทั้งเก็บ ทั้งจับเพื่อเป็นประโยชน์กับเรา

เวลาครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นตัวอย่าง ไม่ใช่ท่านอดท่านอยากนะ ท่านมี ท่านมีของท่าน ทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร เขามาในวัด เขาไปหนองผือ เขาไปหาใครล่ะ ก็เขาไปหาหลวงปู่มั่น แล้วที่เขาถวายเขาถวายใครล่ะ ก็ถวายหลวงปู่มั่น แล้วเวลาท่านใช้สอย ท่านไม่ใช่สอย ท่านให้พระในวัด ท่านไม่เอา ท่านให้พระในวัด เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมายังทำเป็นแบบอย่าง ยังทำเป็นตัวอย่าง นี่เป็นแค่พฤติกรรม นี่เป็นแค่ข้อวัตรปฏิบัติ นี่เป็นแค่ที่ว่าเป็นวัตถุที่เราเห็น เราจับต้องได้ แต่ในหัวใจนะ หัวใจที่มันประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติ สังคมภายในหัวใจเวลามันชำระล้างไปแล้ว อันนั้นมันสำคัญกว่า มันสำคัญกว่าเพราะอะไร

สังคมภายนอก สังคมภายนอก คุณสิ กระแสสังคมเขาบริหารจัดการ เขาควบคุมได้ เวลาคุมมือบ เขาน้อมนำไป เขาทำได้ แต่ในใจของเราล่ะ ใครจะควบคุมใคร เวลาเราคิดอะไรขึ้นมา เรา รู้ตัวอยู่แล้ว เราทำอะไรขึ้นมาบอกเอ็งก็โกหก ก็รู้กันอยู่ ก็ทำเองรู้เอง แล้วจะทำอย่างไรล่ะ

แต่ถ้ามีสติมีปัญหา กำหนดพุทโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ทำเข้าไปแล้วเราจะเห็น สังคมของเรา สังคมของเรา เราต้องการให้ทุกคนมีความสุขรื่นเริง ในหัวใจของเรา เราก็ออยากให้ สังคมรื่นเริง อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญจ เสวนา เราจะไม่คบคนพาล เราจะคบบัณฑิต เราจะคบสังฆธรรม แต่หัวใจทำไมมันคืนรนอย่างนี้ล่ะ นั่งสมาธิภาวนา เขาบอกเป็นหนทางแห่งการพ้นทุกข์ ในการประพฤติปฏิบัติมันเป็นคุณงามความดีทั้งนั้นแหละ เราก็ทำคุณงามความดีทั้งนั้นแหละ ทำไมตบะธรรมมันต้องแผดเผากิเลสตัดทอนความทะยานอยาก ทำไมตบะธรรมมันเผาหัวใจเรา มันลนกัน นั่งนี้กันร้อนไปหมดเลย เราเดินสมาธิภาวนามันจะล้มลุกคลุกคลาน ก็ไหนว่าจะทำความดีใจ ก็ไหนว่าจะมุ่งมันมูมานะเอาความดีใจ ทำไมมันเป็นอย่างนี้ ทำไมมันสู้ไม่ได้

นี่ชั่ววอก-ชั่วลบ คนเกิดมา โลกเป็นของคู่ มันมีดีก็มีชั่ว มันมีบุญกุศล มีเจตนา มันก็มี อวิชชา มีมารอยู่ในหัวใจที่มันจะต่อต้าน นี่มารมันต่อต้าน มารมันไม่ต้องการให้เราเข้าไป สันทิฏฐิโก ไปปัจเจกตั้ง ได้สัมผัสธรรมของธรรม มันต่อมันต้าน ถ้าใครไปสัมผัสนะ ใครทำสมาธิทีหนึ่งจะสั่งใจไปจนตายเลย ถ้าใครเคยใช้ปัญญาไปที่หนึ่ง ปัญญาอย่างนี้เมื่อไหร่จะเกิดขึ้นสักที ปัญญาที่เราอยากรู้เมื่อไหร่มันจะเกิดขึ้นสักที เพราะมันไปเจอแล้วมันสั่งใจ มารมันถึงได้ใช้เล่ห์ ใ้กลของมันพยายามผลักไส

ฉะนั้น เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันเป็นวิธีการ แล้วทุกคนมันอยู่ที่จิตใจหนาหรือ บาง ถ้าหนาก็ต้องเข้มข้น ถ้าจิตใจบาง บางคนนั่งสมาธิก็ทำได้ง่าย บางคนมีปัญหา ก็พอไปได้ คำ

ว่า “พอไปได้” แต่เราต้องมีสติปัญญา ต้องมีสติ มีความรอบคอบ อย่าเพิ่งไว้วางใจ อย่าเพิ่งเชื่อ ไม่ให้เชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น เชื่อในการประพฤติปฏิบัติ “นี่ก็ประพฤติปฏิบัติแล้ว นี่ก็รู้จักการประพฤติปฏิบัติ มันจะไม่ให้เชื่อได้อย่างไรล่ะ”...มันไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อเพราะว่ามันยังเป็นอนิจจังอยู่ มันยังอยู่ในไตรลักษณ์อยู่ เห็นไหม สัพเพ ธมฺมา อนัตตา ความเป็นอนัตตา ทุกอย่างเป็นอนัตตา สรรพสิ่งเป็นอนัตตา มันก็เป็นอยู่แล้ว คุณติ พระอาทิตย์ขึ้น-พระอาทิตย์ตกมันก็เป็นอนัตตา มันแปรปรวนของมันอยู่ตลอดเวลา ธรรมะเป็นธรรมชาติมันก็แปรปรวนของมันอยู่แล้ว แล้วใครเป็นคนเห็น ใครเป็นรู้อะไรล่ะ

ถ้าใครเป็นคนรู้คนเห็น เห็นอย่างไรล่ะ? ก็เห็นสังขมโน เห็นความฉ้อฉลของสังขมโน หัวใจใจ เห็นพาลกับบัณฑิตมันต่อสู้กันใจ เห็นธรรมกับอธรรมมันต่อสู้กันใจ เห็นสังขมโน เวลาเป็นสมาธิมันก็มีความรุ่มเย็นใจ ธรรมจักร เวลาจักรมันเคลื่อน ปัญญา มันเคลื่อนพร้อมกับสมาธิ พร้อมกับกำลังขึ้นมา ธรรมจักรมันคบก็เลิศตัดหาความทะยานอยากใจ แต่เวลาจิตมันเสื่อมลงมา จิตมันท้อถอยลงมา มันเป็นกงจักรแล้ว ฝ่ายอธรรม ฝ่ายกิเลสมันมีมากกว่า เห็นไหม “เราไม่มีวาสนา เราทำแล้วเราทำไม่ได้” นี่กงจักรมันหมุนแล้ว ถ้าเราไม่มีสติปัญญา กงจักรมันหมุนมา เตี้ยเราก็ล้มลุกคลุกคลานแล้ว

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราแยกแยะได้ แยกแยะด้วยเหตุด้วยผล คุณติ เวลาเราภาวนาไป มันจะน้อยเนื้อต่ำใจเป็นธรรมดาเลย แค่น้อยเนื้อต่ำใจนะ สุดท้ายแล้ว “เลิกเถอะ พอเถอะ สุดวิสัยแล้ว มันเป็นไปไม่ได้แล้ว”

ถ้าเป็นไปไม่ได้ ชีวิตนี้มาจากไหนล่ะ เป็นไปไม่ได้มานั่งอยู่นี่ทำไมล่ะ เป็นไปไม่ได้มันมีอะไรอยู่นี่ล่ะ มันมีของมันก็เป็นของมันสิ คนเราเกิดมามีปากมีท้องเหมือนกันนะ คนเกิดมาก็มีจิตใจเหมือนกันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เราก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ทำไมเราทำไม่ได้ล่ะ

ถ้าทำได้ล่ะ ทำได้ต้องมีสัมมาทิฐิ เวลานั่งสมาธิภาวนาแล้วมันไปไม่ได้ๆ เราสุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง ถ้ามันไปไม่ได้ต้องหาเหตุผล มีอุบาย หลวงตาท่านบอกนะ เวลาภาวนาเดินจงกรมโง่อย่างกับหมาตาย หมามันตาย หมามันไม่กระดิก หมามันนอนอยู่นั่นนะ โง่กว่ามันอีกหมาตายแล้วมันมีปัญญาไหม เวลาท่านเสียดสีพระโง่ ให้พระมีกำลังใจ เวลาเดินจงกรมโง่อย่าง

กับหมาตาย คือไม่ใช่สติปัญญา ไม่ใช่อุบายเลย สักแต่จะทำหัวที่มอยู่อย่างนั้นแหละ เดินไปเดินมา เดินมาเดินไป แล้วทำไมปัญญามันไม่หมุนบ้างล่ะ

ปัญญามันหมุนก็หาอุบายสิ ถ้ามันไปแล้วมันไม่ได้ ก็เลสมันปิดกั้น ก็เลสมันต่อต้าน เราก็ต้องมีอุบาย อุบายว่าวันนี้ทำอย่างนี้ไม่ได้ วันต่อไปก็จะพลิกแพลงอย่างไร เราจะเดินอย่างไร เราจะพลิกแพลงอย่างไร นี่หาอุบาย ไม่ใช่ภาวนาโง่แบบหมาตาย นี่คำพูดหลวงตา เราฟังแล้วมันซึ่งโง่อย่างกับหมาตายมันโง่มากนะ

แต่ถ้าเราจะฉลาดขึ้นมาบ้าง หมาเป็นก็ยังได้ ไม่ต้องหมาตาย หมาที่มีชีวิตมันยังเดินบ้าง ไอ้หมาตายไม่กระดิกเลย นี่ไง แล้วเราว่าภาวนาไม่ได้ๆ ภาวนาโง่อย่างกับหมาตาย

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ พูดให้เราอีกเหิม พูดให้อีกเหิม พูดให้มีกำลังใจ พูดให้เราภูมิใจ เพื่ออะไร? เพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม เวลาเราทำบุญถวายในหลวง วันเฉลิมฯ วันต่างๆ ทำบุญถวายในหลวง ทำบุญถวายในหลวง ทำบุญเราทั้งนั้นแหละ เราทำบุญก็บุญของเรา แล้วเราถวายในหลวง

นี่ครูบาอาจารย์ท่านกระตุ้นๆ ของใคร? ของเราทั้งนั้นแหละ ของคนที่โดนกระตุ้น เวลาหมอใช้เครื่องไฟฟ้ากระตุ้นหัวใจ กระตุ้นไป คนเจ็บๆ แล้วกระตุ้นเพื่ออะไรล่ะ? ก็ให้หัวใจมันทำงานขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน โง่อย่างกับหมาตาย มันไม่ทำงานเลยล่ะ ให้มันทำงานขึ้นมา ทำงานขึ้นมาเป็นประโยชน์กับคนคนนั้น

เพราะว่าคนเรามีกายกับใจเท่ากัน เสมอกัน เกิดมามีปากมีท้องเหมือนกัน มีจิตใจเหมือนกัน ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงพยายามจะรื้อสัตว์ชั้นสัตว์ รื้อสัตว์คือสัตว์ผู้ซ่อง ใจมันเป็นผู้ซ่อง ร่างกายมันไม่ซ่องหรอก เวลาตายไปแล้วเหมือนกับหมาตาย เผาทิ้ง ร่างกายไปซ่องกับอะไร แต่จิตใจมันซ่อง เห็นไหม สังคมภายในสำคัญมาก ถ้าสังคมภายในมันซ่อง สัตตะผู้ซ่อง ปลดมัน ปลดเปลื้องมัน ทำมันเพื่อสังขาร เพื่อความจริงของเรา

เวลาทำ ทำเพื่อประโยชน์อย่างนี้ เราสร้างสมบุญญานุการมา สร้างสมบุญญานุการมาให้ หัวใจมันฟ้องแล้ว เรื่องลาภสักการะภายนอกมันเป็นเรื่องอามิส แต่เรื่องความสุข-ความทุกข์ในใจของเรา เรื่องความจริงในใจของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเราเอง เอวัง